

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6CoP/16/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5822201955
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martina Nemravová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5822201955.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marty Nemravovej, členov senátu JUDr. Róberta Bebčáka a JUDr. Miroslavy Korbašovej, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: W. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom ako matka, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Námestovo, dieťa rodičov: matka Q. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX/X, XXX XX I., zastúpená: JUDr. Mária Vevurková, advokátka, so sídlom Q. XXX/XX, XXX XX K. a otec X. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XXX, XXX XX V., v konaní o návrhu matky na zvýšenie výživného o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č.k. 4P/92/2022-63 zo dňa 23. marca 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Námestovo č.k. 4P/92/2022-63 zo dňa 23. marca 2023
z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom výrokom I. určil otcovi povinnosť platiť na výživu maloletého sumou 180 eur mesačne vždy do 15 dňa v mesiaci vopred k rukám matky, počnúc dňom právoplatnosti rozsudku; vo výroku II. zamietol vo zvyšku návrh matky; vo výroku III. zmenil rozsudok Okresného súdu Námestovo sp.zn. 6P/112/2015 zo dňa 14.03.2017 v časti o určení výživného na maloletého; vo výroku IV. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Na základe vykonaného dokazovania, citujúc § 78 ods. 1, 2, 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) súd prvej inštancie považoval za preukázané, že od poslednej úpravy výživného v roku 2017 nastala zmena pomerov na strane maloletého dieťaťa zakladajúca dôvod pre zmenu predchádzajúceho rozhodnutia o výške vyživovacej povinnosti otca k maloletému dieťaťu. Konštatoval, že maloletý je od posledného určenia vyživovacej povinnosti otca o 6 rokov starší, je študentom strednej odbornej školy v súvislosti s čím sa zvýšili jeho náklady na živobytie. Keďže sa blíži do veku dospelosti rovnako narástli jeho náklady na ošatenie, stravovanie a podobne. Za uvedené obdobie došlo aj k nárastu životnej úrovne obyvateľstva vo všeobecnosti. Zároveň vzal do úvahy aj podiel vyživovacej povinnosti matky. Matke síce od poslednej úpravy vyživovacej povinnosti vzrástol príjem, avšak súd prvej inštancie neopomenul tú skutočnosť, že matka zabezpečuje základné potreby plnoletej dcéry, ku ktorej už nemá vyživovaciu povinnosť, nakoľko tejto jediný príjem je tvorený príjmom z absolventskej praxe. Na strane otca súd prvej inštancie konštatoval podstatnú zmenu pomerov vo vzťahu k jeho príjmu, kedy v čase posledného určenia vyživovacej povinnosti bol priemerný príjem otca vo výške 420 eur mesačne, aktuálne je to 780 eur mesačne + pohyblivá zložka príjmu z tržieb. Otcovi ubudla vyživovacia povinnosť k dcére pochádzajúcej z manželstva rodičov maloletého dieťaťa. Poukázal na prvoradú povinnosť každého z rodičov vyživovať svoje deti hoc aj na vlastný úkor a na nemožnosť povinného rodiča sa odvolávať len na skutočnosť, že jeho príjem na úhradu výživného nepostačuje. Je povinnosťou otca vyvinúť maximálne úsilie s cieľom dosahovať príjem, z ktorého si bude plniť zákonnú vyživovaciu povinnosť voči maloletému vo výške zodpovedajúcej jeho možnostiam a schopnostiam a zároveň aj potrebám maloletého. Nároky

maloletého budú s pribúdajúcim vekom narastať a jeho potreby nemôžu byť v prevažnej miere hradené matkou. Zároveň súd prvej inštancie dospel k záveru, že aj keď otec od septembra 2022 platí dobrovoľne výživné vyššie o 20 eur, nepostačuje to na pokrytie odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa. Vo zvyšku (vo vzťahu k žiadaným 200 eurám mesačne a aj vo vzťahu k uplatnenému návrhu na zvýšenie výživného od podania návrhu) návrh matky súd prvej inštancie zamietol, prihládajúc na to, že otec platil čiastočne zvýšené výživné o 20 eur mesačne a aj určitou naturálnou formou sa podieľal na výžive maloletého. Týmto rozsudkom zmenil výrok rozsudku Okresného súdu Námestovo sp.zn. 6P/112/2015 zo dňa 14.03.2017 v časti o určení výživného. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie matka. Domáhala sa, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil vo výroku I. tak, že sám rozhodne o tom, že otec je povinný platiť na výživu maloletého sumou 200 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k jej rukám a to počnúc dňom podania návrhu. Namietla odvolacie dôvody uvedené v § 365 ods. 1 písm. f) a h) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“); tvrdila tak, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

4. Matka vo svojom odvolaní primárne zvyrazňovala nesprávnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie spočívajúcu vo zvýšení vyživovacej povinnosti otca odo dňa právoplatnosti rozhodnutia. Poprela tvrdenie, že by otec mal prispievať maloletému aj nad rámec bežného výživného. V konaní bolo preukázané, že otec sa s maloletým stretáva len minimálne, 1 x mesačne po dobu dvoch hodín, čo uviedol v priebehu konania na súde prvej inštancie aj sám otec. Podľa jej názoru nebol daný žiadny relevantný dôvod pre to, aby súd rozhodol tak, že uložil otcovi maloletého platiť zvýšené výživné na maloletého až odo dňa právoplatnosti rozsudku. V súvislosti so zabezpečením starostlivosti o maloletého má zvýšené výdavky minimálne už od 8/2022, kedy maloletému musela zakúpiť všetky potrebné a nevyhnutné veci v súvislosti s nástupom do 1. ročníka strednej školy, na ktorú maloletý nastúpil od 02.09.2022. Nie je pravdou, že otec si k maloletému plní svoju vyživovacou povinnosť okrem bežného výživného aj naturálnou formou. Doklady, ktoré otec predložil v konaní a ktorými sa snažil preukázať, že plní vyživovaciu povinnosť aj naturálnou formou nepreukazujú tvrdenia otca. Jedná sa o nákupy vianočných darčiekov za roky 2019 až 2021. V danom prípade však žiadala zvýšenie výživného, prostredníctvom ktorého uhrádza bežné každodenné a nevyhnutné výdavky na maloletého počnúc stravou končiac zabezpečením bývania a podobne. Zabezpečenie vianočného darčeka pre dieťa s určitosťou nie je možné považovať za poskytovanie výživného v naturálnej forme. Je pravdou, že otec sám dobrovoľne začal prispievať na maloletého o 20 eur viac od septembra 2022, ale aj táto suma je na výživu už takmer dospelého maloletého bezpochyby nepostačujúca. Navrhovala zvýšiť výživné na sumu 200 eur mesačne, ktorá suma by odrážala skutočné potreby dieťaťa vo veku maloletého. Zdôraznila, že otec sa dobrovoľne sám rozhodol od 09/2022 prispievať na maloletého zvýšeným výživným až potom, ako prestal plniť vyživovaciu povinnosť k ich už plnoletej dcére, ktorá však doposiaľ žije s ňou a s maloletým v spoločnej domácnosti, pričom nedosahuje taký príjem, z ktorého by bola schopná si všetky nevyhnutné potreby hrať sama. Dospelá dcéra je na absolventskej praxi, z ktorej má príjem len niečo okolo 200 eur mesačne. Pokiaľ by prvoinštančný súd dôsledne vychádzal z majetkových a príjmových pomerov oboch rodičov, ktoré sa mu podarilo zistiť, berúc do úvahy skutočnosť, že pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti je súd povinný prihliadať na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará a na to, aká peňažná suma je potrebná na úhradu odôvodnených potrieb dieťaťa, potom by nemal za preukázaný dôvod zvyšovať výživné až od právoplatnosti rozsudku a v nižšej sume ako to požadovala. Výška výdavkov na zabezpečovanie potrieb u maloletého od času posledného rozhodnutia o výživnom podstatne vzrástla, už len z dôvodu jeho fyzického vzrastu a dospievania. V čase posledného rozhodovania bol maloletý žiakom na I. stupni základnej školy. Otec v konaní uvádzal, že pravidelne každý mesiac platí splátky úveru poskytnuté na kúpu osobného motorového vozidla (OMV), a tieto sú vo výške až 300 eur mesačne. Z výpovede otca však nevyplývali žiadne také skutočnosti, ktoré by poukazovali na to, že sa u neho jedná o nevyhnutný výdavok, ktorý musí vynaložiť. Ak otec tvrdil, že OMV zakúpil z dôvodu, aby sa mohol stretávať s deťmi, tak jeho zámer sa minul účinkom, keďže ako sám potvrdil s deťmi (maloletým) sa stretáva 1 x mesačne. V danom prípade mal prvoinštančný súd posúdiť tento nie zanedbateľný výdavok otca ako nedôvodný a neprihliadať naň. Na druhej strane matka vyčíslila výdavky na maloletého vo výške 385 eur, pričom sa nejedná o žiadne nadštandardné výdavky, ale o bežné, nevyhnutné výdavky. Suma výdavkov na maloletého je len o niečo vyššia ako splátka úveru, ktorou otec každý mesiac spláca vozidlo, ktoré nevyhnutne nepotrebuje. Maloletý je zdravý, s výnimkou zdravotných ťažkostí stomatologického charakteru, ktoré vzišli z panického strachu

maloletého zo zubára. Otec v tomto smere neprejavil žiadnu iniciatívu a o zdravie chrupu maloletého sa nezaujímal, riešenie zubných problémov maloletého syna ostalo na nej. Podarilo sa jej nájsť súkromnú zubnú ambulanciu, v ktorej skvelý prístup stomatológa spôsobil, že maloletý dokáže svoj strach prekonať a podstúpiť stomatologické ošetrenia, s čím sú však spojené zvýšené výdavky. Je toho názoru, keďže maloletý má aj otca (ktorý je zdravý, pracuje, má príjem), tak na zvýšených výdavkoch by sa mali v rovnakej miere podieľať obaja rodičia. Súd prvej inštancie zvýšil v napadnutom rozsudku výživné na sumu 180 eur mesačne, ktorá suma však nepredstavuje ani 50 % vynakladaných výdavkov matkou. Súd zároveň zvýšené výživné priznal až od právoplatnosti rozsudku, čo prakticky znamená, že je aj naďalej nútená (nemá inú možnosť) podieľať sa a znášať skutočné a nevyhnutné výdavky na maloletého sama bez súčinnosti otca. Uvedené nie je možné považovať ani za správne a už vôbec nie za spravodlivé. V zmysle zákona o rodine obaja rodičia majú povinnosť podieľať sa na výžive svojich detí, čo však v predmetnom prípade absentuje, a prevažnú časť výdavkov na maloletého znáša sama, bez súčinnosti otca, napriek tomu, že otec má možnosti aj schopnosti podieľať sa na výžive svojho syna vo vyššej miere ako je tomu doposiaľ. Na rozdiel od nej otec inú vyživovaciu povinnosť nemá, keďže vyživovacia povinnosť k plnoletej dcére mu zanikla od 6/2022, resp. túto si už naďalej neplní.

5. Otec ani kolízny opatrovník sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadrili.

6. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 34 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), po zistení, že odvolanie matky bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP) a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu podľa § 65 CMP, s tým, že odvolacími dôvodmi nie je viazaný (§ 66 CMP) a toto rozhodnutie bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), konštatujúc dôvodnosť odvolania matky podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Z obsahu spisu v dotknutej veci odvolací súd zistil, že matka sa návrhom na začatie konania podaným na súde prvej inštancie dňa 12.10.2022 domáhala počnúc dňom podania návrhu zvýšenia vyživovacej povinnosti otca na maloleté dieťa zo sumy 80 eur mesačne, určenej rozsudkom Okresného súdu Námestovo č. k. 6P/112/2015 dňa 14.03.2017, na sumu 200 eur mesačne. Svoj návrh odôvodnila zmenou pomerov u maloletého dieťaťa spočívajúcou v náraste výdavkov potrebných na krytie jeho odôvodnených potrieb v dôsledku fyzického rastu maloletého dieťaťa a jeho nástupom na strednú školu.

8. Vo vzťahu k predmetnej veci odvolací súd vo všeobecnosti považuje za potrebné uviesť, že platná právna úprava vyživovacej povinnosti rodičov k deťom (§ 62 ods. 1 zákona o rodine) je založená na rovnakom postavení muža (otca) a ženy (matky). Obaja rodičia tak majú povinnosť prispievať na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov (§ 62 ods. 2 veta prvá zákona o rodine). Schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti a rozumejú sa nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby rodiča, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, nadobudnutými vedomosťami a získanými skúsenosťami. Z hľadiska vyživovacej povinnosti je podstatné, ako sa prejavia v reálnych schopnostiach dosahovania príjmu. Subjektívne schopnosti sa však môžu realizovať len v rámci objektívne daných možností, ktoré determinuje reálna situácia na trhu práce, miera nezamestnanosti v regióne, v príslušnom odbore, vekovej kategórii, dosahované zárobky v danom povolaní (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu ČSR spis. zn. 1Cz 27/1968 zo dňa 30.09.1968 uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 5/1969). Majetkové pomery rodiča umožňujú komplexne posúdiť celkovú situáciu, životnú úroveň rodiča pre potreby výživného, keďže príjmové pomery samy osebe neposkytujú úplný obraz o situácii povinného rodiča. Rodič totiž nemusí mať žiadny preukázateľný príjem, disponuje však značnými majetkovými podstatami. Za takýchto okolností súd určí výživné a je vecou povinného rodiča, aby ich speňažením z výťažku alebo inak zabezpečil výživné (inak je to pri bežnom rozsahu majetkových pomerov rodiča). Majetkové pomery charakterizuje vlastníctvo nehnuteľností (pozemky, domy, byty, rekreačné chaty, ich počet, reálna potreba a možnosť využitia povinným vrátane získavania výnosov z nich, prípadne dôvod ich nevyužívania na výnosy), cenných papierov, obchodných podielov, vkladov v bankách, iných huteľných vecí (motorové vozidlá, luxusné športové vybavenie, zbierky, cennosti, elektronika), ako aj celkový životný štandard (dovolenky, životné náklady). Nejde o zásah do vlastníckeho práva povinného rodiča, ktorý môže vlastniť neobmedzené majetkové podstaty, ale len o posúdenie jeho majetkových pomerov vo

vzťahu k plneniu prioritnej vyživovacej povinnosti. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery rodiča je potrebné prihliadnuť aj vtedy, ak sa rodič vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako je potrebné prihliadať aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré rodič na seba berie. Obligatónnym zákonným hľadiskom je tiež osobný výkon starostlivosti o dieťa (§ 62 ods. 4 zákona o rodine). Uvedené konanie sa chápe ako určitá hodnota, ktorá sa pri určovaní výživného nemôže nebrať do úvahy. Hoci zákon používa termín „prihliada sa“, osobnú starostlivosť nepochybne kladie na roveň finančnému zabezpečeniu výživy. Miera, v akej treba prihliadať na osobnú starostlivosť o dieťa v rámci plnenia vyživovacej povinnosti, sa mení podľa veku dieťaťa, resp. jeho zdravotného stavu. Najvýznamnejší podiel bude predstavovať pri deťoch najnižšieho veku, kde je osobná starostlivosť najnáročnejšia. V tomto období podľa okolností konkrétneho prípadu môže osobná starostlivosť úplne vyvážiť peňažné plnenie vyživovacej povinnosti zo strany druhého rodiča. S vývojom dieťaťa sa mení skladba starostlivosti o dieťa (pribúda školská dochádzka, záujmy, voľný čas dieťaťa), na druhej strane sa dieťa stáva samostatnejšie, čo je dôvodom, pre ktorý podiel osobného výkonu starostlivosti na vyživovacej povinnosti klesá.

9. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov (§ 62 ods. 5 veta prvá zákona o rodine). Toto pravidlo však nemožno vykladať absolútne, teda tak, že výživné by malo mať prednosť pred akýmkoľvek výdavkami rodiča, čo je vyjadrené v druhej vete § 62 ods. 5 veta druhá zákona o rodine, v zmysle ktorého pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť. Takýmito výdavkami môžu byť záväzky z prevzatých úverov a pôžičiek, ktoré neboli použité rodičom k uspokojovaniu jeho primeraných životných potrieb, ktoré by súčasne zodpovedali aj životnej úrovni dieťaťa. Preto napr. výdavky rodiča spojené so zabezpečovaním primeranej úrovne jeho bývania (splátky hypotekárneho úveru) nie sú výdavkami, ktoré by nebolo potrebné vziať do úvahy pri posudzovaní schopností, možností a majetkových pomerov rodiča. Všeobecne teda platí, že výživné by nemalo byť určené tak, aby viedlo k existenčným problémom povinného rodiča a jeho snahe z tohto dôvodu sa vyhnúť plneniu tejto povinnosti.

10. Na strane druhej rozsah vyživovacej povinnosti rodiča je limitovaný odôvodnenými potrebami dieťaťa (§ 75 ods. 1 zákona o rodine), pričom dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov (§ 62 ods. 2 veta druhá zákona o rodine). Odôvodnené potreby dieťaťa sú rôzne podľa okolností konkrétneho prípadu, sú závislé predovšetkým od veku a zdravotného stavu dieťaťa, jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkové uplatnenie v spoločenskom živote, výšky eventuálnych vlastných príjmov a pod. Avšak odôvodnené potreby dieťaťa neurčujú len tieto okolnosti, sú bezprostredne ovplyvňované i schopnosťou a možnosťou rodičov. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov veľmi obmedzené, sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých nevyhnutných potrieb, nutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov veľmi široké, sú odôvodnenými tiež ďalšie potreby dieťaťa, ktoré nie sú nevyhnutné, ale - práve so zreteľom napr. k veku a zdravotnému stavu dieťaťa, jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkové uplatnenie v spoločenskom živote - prospešné všestrannému vývoju dieťaťa vo vyspelej spoločnosti. Ak to majetkové pomery povinného rodiča dovoľujú, za odôvodnené potreby dieťaťa možno považovať tiež aj tvorbu úspor (§ 63 ods. 3 zákona o rodine). Toto poňatie odôvodnených potrieb je v súlade so zásadou úmernosti životnej úrovne dieťaťa životnej úrovni rodičov, v intenciách tejto zásady sú odôvodnené potreby dieťaťa (a tiež rozsah vyživovací povinnosti rodičov k dieťaťu) mimo iné aj odrazom rôznej životnej úrovne rodičov, danej spravidla spoločenskou dôležitosťou ich práce. Je určite spravodlivé, ak - vzhľadom k tomuto poňatiu odôvodnených potrieb rozhodnutie súdu o rozsahu vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu vyjadří zásadu úmernosti životnej úrovne dieťaťa životnej úrovni rodičov (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu ČSR spis. zn. 5Cz 112/1965 zo dňa 03.12.1965 uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 14/1966).

11. Procesné zásady určujú, že pre rozhodovanie súdu je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia (§ 217 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP). Súd teda nemôže prihliadať na skutočnosti, ktoré možno očakávať alebo ktoré nastanú po vyhlásení rozhodnutia. Zákonným pravidlom pri rozhodovaní o výživnom je, že ide o plnenie v opakujúcich sa dávkach uhrádzaných neskôr za skutkových podmienok, ktoré sa v čase rozhodovania nedali predvídať. Vychádza sa z teoretického predpokladu, že sa podstatne nezmenia. V dôsledku rôznych okolností sa však reálne podmienky

postupom času spravidla odlišujú od skutkových podmienok, z ktorých rozhodnutie súdu vychádzalo. Preto nie je žiaduca nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia vychádzajúceho z už neexistujúcich predpokladov. Jednorazová úhrada výživného sa neujala z dôvodu spotrebného charakteru vyživovacej povinnosti, neopomenuteľné je hľadisko hospodárnosti konania, keďže nie je možné, aby o každej splátke výživného rozhodoval súd osobitne. Vzhľadom na takúto konštrukciu zákona o rodine v § 78 (rovnako procesný predpis - § 121 CMP) ustanovuje osobitný mechanizmus nápravy (ktorý nemožno využiť pri iných právoplatných rozhodnutiach) pre prípady, keď sa skutkový stav odchyľil od podmienok daných pri rozhodnutí, ako výnimku zo zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí. Rozsudky o výživnom sú prípadmi *clausula rebus sic stantibus* (výhrada, že sa nezmenia podmienky, na základe ktorých súd určil rozsah plnenia) a prostredníctvom tejto úpravy sa umožňuje prelomenie prekážky *res iudicata* na základe preukázanej zmeny pomerovo dôvodnenej už uvedenými skutočnosťami. Zmenu pomerov možno vymedziť ako podstatnú a závažnú zmenu rozhodujúcich kritérií v porovnaní so skutkovým stavom existujúcim v čase predchádzajúcom rozhodnutiu súdu, ktorá môže byť na strane oprávneného, ako aj povinného, nie zmeny krátkodobého charakteru. Zmena pomerov môže zahŕňať tak zmenu pomerov na strane niektorého z rodičov (strata zamestnania, závažné ochorenie, získanie podstatne výhodnejšieho zamestnania a pod.), ako aj zmenu pomerov na strane dieťaťa, najmä jeho potrieb (vek, štúdium, zdravotný stav a pod.). Ustanovenie § 78 ods. 1 zákona o rodine umožňuje zmenu tak vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam (musí ísť o rozhodnutie, ktorým bola vyživovacia povinnosť priznaná, prípadne zmenená), ako aj vo vzťahu k dohodám, vzhľadom na to, že vyživovaciu povinnosť možno určiť aj dohodou príslušných subjektov, nielen rozhodnutím súdu.

12. Z hľadiska skutkových podkladov pre rozhodnutie je procesný súd v konaní o výžive maloletého podľa § 111 ods. 1 písm. c) CMP povinný zisťovať skutočný stav veci (§ 35 CMP) a vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci (§ 37 CMP). Procesný súd tak nie je limitovaný dôkaznými návrhmi účastníkov, ako je tomu zásadne v sporovom konaní podľa § 185 CSP.

13. V danom prípade súd prvej inštancie zásadne dospel k záveru, že tak na strane maloletého dieťaťa, ako aj jeho rodičov došlo k zásadnej zmene pomerov (odsek č. 26, 34 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

14. Konštatovanú zmenu pomerov na strane maloletého dieťaťa, teda zmenu jeho odôvodnených potrieb, odôvodnil súd prvej inštancie tým, že je staršie o takmer 6 rokov, náklady na uspokojovanie jeho potrieb sa zvýšili podstatným spôsobom, a to nielen primerane zvyšujúcemu sa veku, ale i z dôvodu nástupu na strednú školu. Odvolací súd preskúmaním napadnutého rozsudku dospel k záveru, že súd prvej inštancie sa nedôsledne zaoberal posudzovaním zmeny pomerov na strane maloletého dieťaťa ako aj jeho rodičov (rozumej neaplikujúc správne vyššie popísané zásady determinujúce jednak určenie vyživovacej povinnosti rodičov k dieťaťu, ako aj posudzovania zmeny pomerov podľa § 78 zákona o rodine nevyhnutnej pre zmenu predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom na dieťa). Skutkovo sa totiž vôbec nezaoberal zisťovaním, aké boli odôvodnené potreby maloletého dieťaťa (rodičov, viď nižšie) v čase posledného rozhodovania súdu o úprave vyživovacej povinnosti otca k nemu, nevyhodnocoval ich a rozhodnutie odôvodnil len stručnou konštatáciou, že na strane maloletého došlo k objektívnemu nárastu životných nákladov a k prechodu z prvého stupňa základnej školy na strednú školu, pričom odôvodnenie neobsahuje žiadne konkrétne vyčíslenie nákladov maloletého dieťaťa a jeho komparáciu so stavom posledného rozhodnutia vo veci. Matka v odvolaní dôvodne namietala, že súd prvej inštancie sa nezaoberal zvýšenými výdavkami maloletého na zubnú starostlivosť. Súd prvej inštancie žiadnym spôsobom neskúmal, či k potrebe zmeny stomatológa došlo po poslednom určovaní vyživovacej povinnosti k nemu, alebo stomatologické problémy boli u maloletého už v tom čase, a teda v kladnom prípade v akom rozsahu bola v minulosti výška výdavkov spojených s poskytovaním zdravotnej starostlivosti premietnutá do vyživovacej povinnosti otca.

15. Zhrnúc doposiaľ uvedené, súd prvej inštancie žiadnym spôsobom nezisťoval a teda ani nekvantifikoval, v akom rozsahu došlo u maloletého dieťaťa k zmene pomerov, teda k nárastu nákladov spojených so zabezpečovaním jeho odôvodnených potrieb, prípadne ktoré odôvodnené potreby maloletého dieťaťa zanikli, ktoré ako nové vznikli. V kontexte uvedeného, odvolací súd považuje za irelevantnú námietku matky, že zvýšené výživné vo výške 180 eur „nepredstavuje ani 50% vynakladaných výdavkov“ na maloleté dieťa. Prebiehajúce konanie je konaním o zvýšenie výživného,

a teda, jeho podstatou je vyhodnotenie, či došlo k relevantnej zmene pomerov; a ak áno, či ide o takú zmenu, ktorá odôvodňuje vyhovie posudzovanému návrhu. Argumentácia o nepokrytí ani polovice celkových výdavkov maloletého dieťaťa je argumentácia vlastná „prvému“ rozhodovaniu o výške vyživovacej povinnosti. Aj keď je zrejmé, že v danom prípade za obdobie od posledného rozhodnutia súdu o úprave vyživovacej povinnosti, teda od marca 2017, došlo k nárastu životných nákladov (§ 78 ods. 3 zákona o rodine) odvolaciemu súdu sa naopak javí, že táto všeobecne známa skutočnosť (186 ods. 1 CSP) sama o sebe nie je spôsobilá odôvodniť zvýšenie vyživovacej povinnosti otca k maloletému dieťaťu zo sumy 80 eur mesačne na sumu 180 eur mesačne, t. j. v rozsahu 125 % naposledy určenej sumy vyživovacej povinnosti ($180 \text{ eur} - 80 \text{ eur} = 100 \text{ eur}$, potom $100 \text{ eur} / 80 \text{ eur} = 1,25$, potom $1,25 \times 100 \% = 125 \%$), a to ani v kontexte prechodu maloletého dieťaťa zo základnej na strednú školu. Odvolací súd však nevyklučuje, že súd prvej inštancie po vykonaní dôsledného dokazovania, a jeho následného vyhodnotenia dospeje k rovnakej, alebo vyššej sume vyživovacej povinnosti otca.

16. Pokiaľ ide o posudzovanie zmeny pomerov na strane otca, teda zmeny v jeho v možnostiach, schopnostiach a majetkových pomeroch, ku ktorej došlo oproti času poslednej úpravy jeho vyživovacej povinnosti k maloletému dieťaťu, súd prvej inštancie skonštatoval len toľko, že otec v čase určenia vyživovacej povinnosti dosahoval priemerný mesačný príjem 420 eur, aktuálne dosahuje mesačný príjem 780 eur + je vyplácaný aj z tržieb. Súd prvej inštancie uvedené konštatoval, pritom nevyhodnotil dôkladne ani základnú podmienku zvýšenia vyživovacej povinnosti otca, kedy neustálil jeho priemerný čistý mesačný príjem za predchádzajúce obdobie (minimálne 12 mesiacov) a následne nevyhodnotil jeho zmenu. V konkrétnostiach, súd prvej inštancie sa uspokojil s preukázaním príjmu otca za obdobie od januára 2022 - novembra 2022, pričom ďalšie mesiace od novembra 2022 do februára 2023 žiadnym spôsobom neskúmal, príjem otca žiadnym spôsobom neustálil a nevyhodnotil jeho zmenu. Súd prvej inštancie zároveň žiadnym spôsobom neskúmal a nevysporiadal sa s otázkami v akej miere došlo/nedošlo u otca k zvýšeniu/zníženiu výdavkov spojených s uspokojovaním jeho životných potrieb, čo bez najmenších pochybností determinuje jeho schopnosti a možnosti prispievať na výživu maloletého dieťaťa. Odvolací súd dáva za pravdu odvolacej námietke matky, že ako nový výdavok sa na strane otca objavili splátky spotrebného úveru vo výške 300 eur mesačne, avšak súd prvej inštancie sa s týmto výdavkom (okrem ďalších), žiadnym spôsobom v písomnom odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku sa odvolaciemu súdu javí, že súd prvej inštancie považoval pri svojom rozhodovaní za zásadnú skutočnosť (zmenu, popri zvýšení príjmu), z ktorej vychádzal pri svojom rozhodovaní, že otcovi zanikla vyživovacia povinnosť voči spoločnej dcére účastníkov konania, ktorá bola súdnym rozhodnutím určená vo výške 90 eur mesačne a túto sumu (zvýšenú o 10 eur) „preklopil“ na maloleté dieťa.

17. Čo sa týka posudzovania zmeny na strane matky, súd prvej inštancie v zásade konštatoval v odôvodnení napadnutého rozhodnutia len toľko, že u nej došlo oproti času posledného rozhodovania o výživnom k zvýšeniu mesačného príjmu zo sumy 800 eur mesačne na 1 100 eur. Súd prvej inštancie rovnako ako v súvislosti s preukazovaním príjmu otca pochybil, ak svoje konštatovanie o mesačnom príjme matky založil jedine na potvrdení o príjme za obdobie od marca 2022 - augusta 2022 a aj to s nesprávne ustálenou výškou čistej mzdy matky (Potvrdenie o mzde HYDAC Elektronik, s.r.o., čl. 10, z ktorého ale vyplýva výška priemernej čistej mzdy 1 182,51 eur mesačne /čistá mzda 7 095,03 eur/6 mesiacov = 1 182,51 eur/, nie 1 100 eur). Súd prvej inštancie, rovnako ako pri otcovi, neustálil priemerný čistý mesačný príjem matky za predchádzajúce obdobie (minimálne 12 mesiacov) a následne nevyhodnotil jeho zmenu. Zároveň bolo potrebné skúmať aj otázku odôvodnených potrieb matky a s tým spojených výdavkov a aj otázku, v akom rozsahu došlo k ich zmene oproti času posledného rozhodovania súdu o výživnom, ktorých skúmanie však súd prvej inštancie absolútne opomenul.

18. Podľa § 77 ods. 1 zákona o rodine, Právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

19. Pokiaľ ide o určenie doby zvýšenia výživného, odvolací súd dospel k rozdielnemu názoru ako súd prvej inštancie. V danom prípade je potrebné uviesť, že matka podala návrh na zvýšenie výživného dňa 12.10.2022, kedy táto skutočnosť zakladá právo na priznanie takéhoto nároku v zmysle § 77 ods. 1 zákona o rodine odo dňa podania návrhu. Námietku matky v odvolaní a jej nesúhlas so zvýšením výživného dňom právoplatnosti rozsudku odvolací súd vyhodnotil ako dôvodnú, pretože postup súdu prvej inštancie, ktorý zvýšil výživné na maloleté dieťa týmto okamihom nebol správny. Skutočnosť, že ku

zmene pomerov na strane maloletého dieťaťa a jeho rodičov od posledného rozhodnutia došlo, súd prvej inštancie konštatoval, ako je zrejme z odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Ani skutočnosť, že otec „platil už čiastočne zvýšené výživné o 20 eur a aj určitou naturálnou formou sa podieľal na výžive maloletého“, nie je dôvodom na to, aby súd prvej inštancie zvýšil výživné otcovi až od právoplatnosti rozsudku. Ak okresný súd rozhodol inak ako v zmysle úpravy § 77 ods. 1 zákona o rodine a svoj postup ani neodôvodnil, tak došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu v zmysle § 389 ods. 1 písm. b). S poukazom na § 78 ods. 1 zákona o rodine je právne podstatná zmena pomerov kritériom pri zmene výšky výživného a prípadné plnenia v rozhodnom období je následne potrebné zohľadniť vo výške dlžného (zameškaného) výživného.

20. Podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, odvolanie možno odôvodniť len tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

22. Zhrnúc uvedené odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie vo veci rozhodol bez toho, aby sa riadil vyššie spomenutými všeobecnými zásadami posudzovania vyživovacej povinnosti rodičov k dieťaťu, t. j. komplexne preskúmal zmenu pomerov, a to nie len na strane maloletého dieťaťa, ale aj na strane oboch rodičov a následne určil rozhodný okamih pre zvýšenie vyživovacej povinnosti otca k maloletému dieťaťu bez toho, aby svoj postup náležite odôvodnil, tak odvolací súd v tomto štádiu konania, nemohol vyhodnotiť vzhľadom na absenciu bližšieho odôvodnenia v tejto rovine tento záver ako vecne správny ak nebol okresným súdom odôvodnený odklon od úpravy § 77 ods. 1 zákona o rodine. V danom prípade podľa odvolacieho súdu došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP, teda, že súd prvej inštancie vec nevyhodnotením vyššie ozrejmenej skutočností odvolacím súdom privodil nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorá sa premietla do predčasnosti prijatých právnych a skutkových záverov, ktoré na seba viazali dôsledok odňatia možnosti konať pred súdom. V tejto súvislosti tiež neúplne a nesprávne zistil skutočný stav veci, čím došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 62 ods. 1 CMP. V dôsledku tohto potom odvolací súd už bez ďalšieho podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

23. Podľa § 391 ods. 2 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

24. Podľa § 391 ods. 3 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť aj to, ako má súd prvej inštancie vo veci ďalej postupovať.

25. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní, a to i v rozsahu vyššie uvedených skutočností odvolacím súdom v tomto rozhodnutí, komplexne objasní a zhodnotí schopnosti, možnosti a majetkové pomery oboch rodičov a rovnako oprávnené potreby maloletého dieťaťa. Na podklade tohto potom dôsledne zhodnotí a kvantifikuje zmenu pomerov, ktorá je nevyhnutným predpokladom pre zmenu ostatného rozhodnutia súdu o vyživovacej povinnosti otca. Dokazovanie vykonaná v rozsahu potrebnom pre svoje rozhodnutie v súlade s jeho povinnosťou podľa § 35 a § 36 CMP. Na podklade riadne zisteného skutočného stavu potom vec teda opätovne právne posúdi, vysporiada sa s argumentáciou účastníkov (produkovanou aj v odvolacom konaní) a nanovo rozhodne, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP). V zmysle § 396 ods. 3 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP v ďalšom súd prvej inštancie rozhodne v novom rozhodnutí aj o trovách odvolacieho konania

26. Toto rozhodnutie krajského súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia. Spôsoby výkonu rozhodnutia sú upravené v § 378 a nasl. CMP.

Dovolanie je podľa § 420 CSP prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených väd. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.